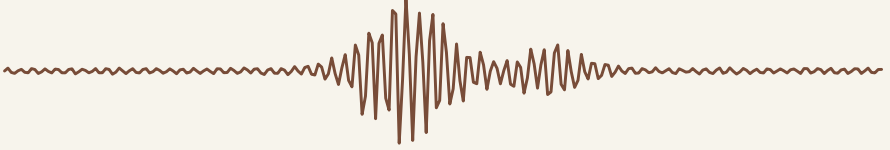

Bu video bugünün mü?

*Bir deprem videosunu paylaşmadan önce adım adım
nasıl kontrol ettim*

Ahmet Göker, CSINT Research
Ücretsiz kitapçık, Eylül 2026

Neden bu kitapçık?

Büyük bir olaydan sonra telefonlara ilk gelen şey çoğu zaman bir videodur. Altında da genellikle “az önce” yazar.

20 Nisan 2026 akşamüstü Japonya’nın kuzeydoğu kıyısı açıklarında büyük bir deprem oldu. Ertesi gün sosyal medyada bir araç kamerası videosu dolaşıyordu. Videoda elektrik telleri sallanıyor, bir evin duvarı yıkılıyor, insanlar olduğu yerde kalıyor. Paylaşımlar videonun o günkü depremden olduğunu söylüyordu.

Bu kitapçıkta o videoyu baştan kontrol ediyorum. Bunun için özel bir araç ya da ücretli bir veritabanı kullanmadım, herkesin açabileceği sayfalara baktım ve birkaç arama yaptım. Her adımda neye baktığımı, neyi bulduğumu ve neyi bulamadığımı yazdım.

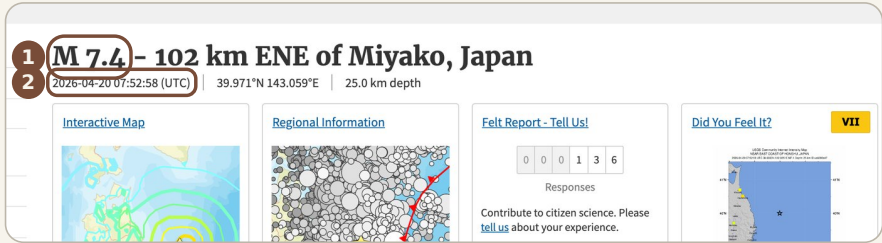
Bu kitapçık ne yapmıyor?

Videoyu paylaşan kişileri aramıyor ve hesaplarını teşhir etmiyor. Yalnızca videonun ne zaman ve nerede çekildiğine bakıyor. Ekran görüntülerinde kişi adları ve profil resimleri karartıldı.

20 Nisan 2026'da ne oldu?

Önce gerçek olayı kayıt altına almak gerekiyor. Bir videoyu bir olaya bağlamadan önce, o olayın ne zaman ve nerede olduğunu resmi kaynaktan bilmek lazım. Değerleri 28 Eylül 2026'da USGS kaydından ve Deprem Araştırma Komitesi'nin 14 Mayıs raporundan yeniden okudum.

Kayıt	
Tarih ve saat	20 Nisan 2026, 16:52 Japonya saati (07:52 UTC)
Yer	Sanriku kıyısı açıkları, Pasifik Okyanusu. USGS: Miyako'nun 102 km doğu-kuzeydoğusu
Büyüklik	JMA: 7.7, derinlik 19 km. USGS: 7.4
En güçlü sarsıntı	Japon ölçeğinde 5+, Hashikami (Aomori)
Tsunami	En yüksek ölçüm 79 cm, Kuji limanı (Iwate), geçici değer
Can kaybı	Ölüm bildirilmedi. 10 yaralı, 2'si ağır (28 Nisan itibarıyla)

USGS olay sayfası, us6000sri7. 1: büyüklük, 2: saat. 07:52:58 UTC, Japonya'da 16:52:58 eder. Haberler 16:53 diye yuvarlıyor. Ekran görüntüsü 28 Eylül 2026 tarihinde alındı. earthquake.usgs.gov/earthquakes/eventpage/us6000sri7

Sonra ne yayıldı?

Depremden sonraki iki gün içinde birkaç farklı video “Japonya’da az önce” diye paylaşıldı.

Bu kitapçıkta bunlardan birine, hareket halindeki bir aracın kamerasından çekilmiş kısa bir kayda odaklanıyorum. Videoda sarsıntı, çöken bir duvar ve sallanan teller görülüyor. Facebook’ta şu İngilizce cümleyle paylaşıldı: “7.4 Magnitude Earthquake just struck off of North Japan. Tsunami warning in effect.”

Facebook gönderisi, Fact Crescendo’nun 22 Nisan 2026’da kaydettiği arşiv videosundan bir kare. 1: gönderinin metni, 2: 2.900 beğeni ve 1.000 paylaşım. Sayfa adı, profil resmi ve logolar karartıldı. Ekran görüntüsü 28 Eylül 2026 tarihinde alındı. awesomescreenshot.com/video/51755254

Gönderideki doğru bilgi

7.4 rakamı doğru, USGS de bu büyüklüğü veriyor. Tsunami uyarısı da gerçekten verildi. Yanlış olan yalnızca video ve gönderiyi inandırıcı yapan da bu doğru bilgiler.

Soruyu tek cümleye indir

Kontrol etmeye başlamadan önce ne sorduğumu tek cümleyle yazdım.

Bu video 20 Nisan 2026 depreminde mi çekildi?

Soruyu bilerek küçük tuttum. Paylaşanın niyeti ya da depremin verdiği hasar bu sorunun dışında. Yalnızca videonun tarihine ve yerine bakıyorum.

Cevabın “evet”, “hayır” ya da “bilmiyorum” olabileceğini de not ettim. Kanıt yetmiyorsa “bilmiyorum” yazmak da geçerli bir sonuç.

Videonun kendisine bak

Açıklamayı bir kenara bırakıp yalnızca görüntüye baktım. Şunları sordum:

Yazı var mı? Tabela, dükkan adı, plaka, yol işareti. Bir yer adı bulunursa arama çok kısadır.

Işık ne diyor? İki deprem de öğleden sonra oldu, Noto 16:10’da, Sanriku 16:52’de. Bu yüzden ışık burada işe yaramadı ve bunu da not ettim.

Mevsim görünüyor mu? Kar, kıyafet, ağaçlar. Ocak ile nisan farklı görünebilir, ama tek başına kanıt sayılmaz.

Ses var mı? Japonya’da telefonlar ve televizyonlar deprem uyarısı çalar. Uyarının sesi ve dili bir ipucudur. Paylaşılan kopyada bu sesi net ayırt edemedim. Sonra bulduğum kaynağın açıklaması, asıl videoda uyarının duyulduğunu yazıyor.

En eski kopyayı ara

Bir videonun kaç yaşında olduğunu anlamanın en sade yolu, internetteki en eski kopyasını bulmaktır. Videodan bir kareyi Bing Görsel Arama’da aradım. İlk sonuç başka bir deprem haberi idi, içinde bu video yoktu. İkinci sırada MBS NEWS’in YouTube videosu çıktı. Google Lens robot doğrulaması istedi, onu geçmedim.

Videonun köşesinde yer adı yazıyor: 石川県・穴水町, yani Ishikawa, Anamizu. Noto Yarımadası’nda küçük bir kasaba. Ters yönden de denedim. YouTube’da 穴水町 ドラレコ (Anamizu araç kamerası) diye arayınca aynı video ilk sırada geliyor.

Japon yayın kuruluşu MBS NEWS’in YouTube kanalındaki video. 1: yayın tarihi 11 Ocak 2024, 2: yer adı. Sol üstteki 視聴者提供 yazısı görüntüyü bir izleyicinin gönderdiğini söylüyor, MBS çekmemiş. Ekran görüntüsü 28 Eylül 2026 tarihinde alındı.
youtube.com/watch?v=6nar0ZwHrjc

Videonun başlığı şöyle: 【地震の瞬間】家の壁が崩れ…激しく揺れる電線 立ちすくむ人も 能登半島地震 石川・穴水町の様子【ドラレコ映像】

Türkçesi kabaca: “Deprem anı. Evin duvarı çöküyor, elektrik telleri şiddetle sallanıyor, donup kalan insanlar. Noto Yarımadası depremi, Ishikawa, Anamizu. Araç kamerası görüntüsü.”

İki depremi yan yana koy

Elimde artık iki olay vardı ve ikisini aynı tabloya yazdım.

	Paylaşılan iddia	Bulunan kaynak
Deprem	Sanriku açıkları	Noto Yarımadası
Tarih	20 Nisan 2026, 16:52	1 Ocak 2024, 16:10
Büyükölük (JMA)	7.7	7.6
Videoğun yeri	belirtilmemiş	Anamizu, Ishikawa
Elimdeki en eski kayıt	22 Nisan 2026, Facebook gönderisinin arşivi	11 Ocak 2024, MBS NEWS, YouTube

Sonucu iki şey belirledi. Birincisi tarih. Video, iddia edilen depremden iki yıldan fazla önce yayınlanmış ve bir video çekildiği olaydan önce internete konamaz.

İkincisi yer. Anamizu Japonya'nın batı kıyısında, 20 Nisan depreminin merkezi ise doğu kıyısının açıklarında ve yaklaşık 615 km uzakta. O gün en güçlü sarsıntı Aomori'de ölçüldü.

Neden iki gerekçe?

Tek bir kanıt bazen yanıltır. Aynı sonuca iki ayrı yoldan varınca kendime daha çok güvenirim. Burada tarih ve yer birbirinden bağımsız ve ikisi de Noto'yu gösteriyor.

Başkaları ne buldu?

Kendi kontrolümü bitirdikten sonra doğrulama ekiplerinin ne yazdığına baktım. Bu sırayı bilerek seçtim, çünkü önce kendi bulduğumu görmek istedim.

Fact Check

1 We extracted key frames from the viral video and conducted a reverse image search using Google Lens. We identified the original source of the viral footage as a video published by **MBS NEWS** on YouTube.

2

The video was uploaded on January 11, 2024, and shows dashcam footage recorded during the January 1, 2024 Noto Peninsula earthquake in Ishikawa Prefecture.

Fact Crescendo'nun 22 Nisan 2026 tarihli yazısı. 1: kullandıkları araç, 2: MBS kaydının yüklenme tarihi. Ekran görüntüsü 28 Eylül 2026 tarihinde alındı.

srilanka.factcrescendo.com/english/japan-earthquake-viral-videos-not-2026

Fact Crescendo aynı videoyu MBS NEWS'in 11 Ocak 2024 tarihli kaydına bağladı. Tempo 27 Nisan'da aynı sonuca vardı. AFP, X'te 21 Nisan'da sadeleştirilmiş Çince açıklamayla paylaşılan ve 900 binden fazla izlenen dört parçalı bir videonun da Ocak 2024'ten olduğunu yazdı. AAP ise bazı tsunami görüntülerinin 2011'den çıktığını gösterdi.

Doğrulama ekiplerinin aynı sonuca varması benim kontrolümün yerine geçmez, çünkü onlar da aynı açık kayıtlara bakıyor. Yazılarını kendi bulduğumla karşılaştırmak için okudum.

Vardığım yer

Bu video 20 Nisan 2026 depreminde çekilmedi. 1 Ocak 2024 Noto depreminde, Ishikawa'nın Anamizu kasabasında kaydedildi ve 11 Ocak 2024'te MBS NEWS tarafından yayınlandı.

Kanıtın gösterdiği	Kanıtın göstermediği
Bulduğum en eski kopya Ocak 2024 tarihli.	Paylaşanların bunu bilerek yapıp yapmadığı.
Görüntü Anamizu'dan, Noto depreminden.	20 Nisan depreminde hiç hasar olmadığı. 10 kişi yaralandı.
Tarih ve yer aynı sonucu veriyor.	Videonun her karesinin düzenlenmemiş olduğu.

Sağdaki sütun en az soldaki kadar önemli. Bir videonun yanlış olaya bağlandığını göstermek, o insanların yalan söylediğini göstermez. Çoğu zaman biri korkuyla ya da iyi niyetle paylaşır, başkaları da aynı cümleyle devam eder.

Kendin denemek istersen

Bir dahaki sefere eline “az önce” diye bir video geldiğinde řu beş adımı deneyebilirsin. Hepsi birkaç dakika sürer.

1. Soruyu tek cümleye indir. Neyi bilmek istiyorsun?
2. Açıklamayı bir kenara bırakıp görüntüye bak. Yazıya, sese, ışığa ve mevsime dikkat et.
3. Birkaç kare al ve görsel aramada ara. Bir yer adı çıkarsa o dilde de ara.
4. Gerçek olayın kaydını resmi kaynaktan bul ve iki olayı yan yana yaz.
5. Neyi bildiğini ve neyi bilmediğini ayrı ayrı yaz.

Düzelirken nazik ol

Yanlış bir paylaşım gördüğünde kişiyi herkesin önünde suçlamak yerine kaynağı paylaşmak çoğu zaman daha çok işe yarar. “Bu video Ocak 2024’ten, şurada ilk hali var” demek yeter.

Baktığım yerler

1. USGS, M 7.4, Miyako'nun 102 km DKD'su, olay us6000sri7.
earthquake.usgs.gov/earthquakes/eventpage/us6000sri7
2. Deprem Araştırmalarını Geliştirme Merkezi (HERP), Deprem Araştırma Komitesi, 20 Nisan 2026 Sanriku açıkları depremi değerlendirmesi, 14 Mayıs 2026.
jishin.go.jp/main/oshirase/20260420_off_sanriku.html
3. MBS NEWS, YouTube, 11 Ocak 2024, Anamizu araç kamerası kaydı.
youtube.com/watch?v=6nar0ZwHrjc
4. Fact Crescendo, "Viral videos do not show Japan's April 20, 2026 earthquake", 22 Nisan 2026.
srilanka.factcrescendo.com/english/japan-earthquake-viral-videos-not-2026
5. AFP, "Old clips misrepresented as April 2026 earthquake in Japan".
factcheck.afp.com
6. AAP FactCheck, "Old Japan disaster videos recycled after recent earthquake".
aap.com.au/factcheck/old-japan-disaster-videos-recycled-after-recent-earthquake
7. Tempo, "Fact Check: Misleading Videos Circulate After April 20, 2026 Japan Earthquake", 27 Nisan 2026. en.tempo.co/read/2100617
8. Coğrafya Bilgi Enstitüsü (GSI), 1 Ocak 2024 Noto Yarımadası depremi, 16:10, M7.6. gsi.go.jp/BOUSAI/20240101_noto_earthquake.html
9. Facebook gönderisinin Fact Crescendo arşivi, 22 Nisan 2026.
awesomescreenshot.com/video/51755254